

[Undervisningsministeren.]

lov af 10. juni 1960, indeholder en bestemmelse, hvorefter forslag til revision af loven skal forelægges folketinget senest i folketingsåret 1964-65. Det her fremstatte forslag går ud på at forlænge denne frist således, at revisionen i stedet skal ske senest i folketingsåret 1965-66.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, arbejder for tiden 3 udvalg med de problemer, som en egentlig revision af denne meget omfattende lov fører med sig. Disse udvalg er det pædagogiske arbejdsudvalg for ungdomsskolen, aftenskoleudvalget og fritidsudvalget.

Det er mit håb at kunne fremsætte revisionsforslaget senere i denne samling, sådan at folketinget kan gøre sig bekendt med dets indhold, og derefter genfremsætte det i 1965-66.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 4 medlemmer til mødrehjælpens tilsynsråd.

(Jfr. tidenden sp. 2333).

Valgt blev: *Nina Andersen, Søren Andersen, Clara Munck og Else-Merete Ross.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Førstebehandling af forslag til lov om erhvervelse af arealer til Københavns Teknikum.

(Lovforslaget (nr. 78) findes i tillæg A. sp. 1071, fremsættelsen i tidenden sp. 2293).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Jørgensen: Baggrunden for det fremsatte lovforslag skal søges i den omstændighed, at Københavns Teknikum står over for en akut lokalemangel, der har medført, at man har måttet indføre adgangsbeholdning, en i sig selv uheldig udvikling, netop på et tidspunkt, da både erhvervene og de offentlige institutioner har stærkt behov for de ingeniører, der her er tale om. Det er vel ligefrem sådan, at ingeniører er en livsbetingelse for, at den gunstige erhvervsudvikling med høj beskæftigelse, som vi i øjeblikket er inde i, kan fortsætte.

Det er med stor tilfredshed, jeg konstaterer, at vi siden teknikumlovens vedtagelse i 1962, og i øvrigt også før den tid, har kunnet skabe tilfredsstillende rammer omkring denne undervisning. Vi har kunnet gennemføre nybygninger i Odense, Århus og Ålborg, og efter lovens vedtagelse har vi kunnet oprette teknika i Sønderborg, Haslev og Esbjerg.

Jeg vil gerne understrege hensigtsmæssigheden i denne spredning af vore teknika. Den giver mulighed for, at provinsens unge kan få en videregående uddannelse uden nødvendigvis at skulle tage ophold i hovedstaden. Men når dette er sagt, vil jeg også gerne sætte en tyk streg under, at der nu må skabes bedre forhold for den storkøbenhavnske ungdom, der søger denne ingeniøruddannelse.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, skal der skaffes plads til ca. 3.000 studerende, heri indbefattet aspiranter. Den samlede omkostning ved byggeriet inklusive installationer og fast inventar er anslået til 150 mill. kr. Den grundpris, der er angivet i bemærkningerne til lovforslaget, ca. 6,5 mill. kr., har ligningsdirektoratet fundet var en rimelig pris.

Hvis folketinget giver sin tilslutning til dette byggeri, vil man kunne påbegynde det i finansåret 1966-67, og jeg vil stærkt anbefale, at dette sker.

Må jeg som en almen betragtning om ingeniøruddannelsen gøre en bemærkning til det, som er omtalt i bemærkningerne til lovforslaget angående de ændrede adgangsbetænelser til teknika.

Jeg forstår, at man vil lempe på den praktiske lærlingeuddannelse, der i dag er en betingelse for optagelse på vore teknika. Jeg har ikke noget imod en sådan lempelse, men for mig at se må det medføre, at man ikke går videre, end man har gjort det indtil nu med hensyn til akademiingeniøruddannelsen, da man derved får en overlappning af hele denne uddannelse, der hverken samfundsøkonomisk eller på anden måde er hensigtsmæssig. Men det må være muligt i det udvalg, som jeg vil foreslå nedsat, at få en redegørelse fra ministeren om disse problemer, der efter min mening i høj grad hører sammen med den videre udvikling, der skal ske for vore teknika.

[Peter Jørgensen.]

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Enggaard: Der er utvivlsomt et behov for en videre udbygning af teknikumuddannelsen. Den har i mange år haft ringere vilkår end andre tilsvarende uddannelser, og det gælder ikke mindst i København, hvor lokaleforholdene er fortvivlende dårlige.

Det er opfattelsen i venstre, at der er et stærkt behov for, at netop denne uddannelse kan udbygges. Teknikumuddannelsen har skabt en ingeniørgruppe, der er et nødvendigt og meget værdsat element i produktionen. Det er glædeligt, at der nu synes at være mulighed for, at også ufaglærte arbejdere på visse nærmere betingelser kan få adgang, ligesom det vel også er meningen, at tekniske assistenter skal have adgang i fremtiden, selvfølgelig forudsat at det fornødne kendskab til arbejdspladsens vilkår er til stede.

Det er efter min opfattelse netop styrken ved denne specielle ingeniørgruppe, at den har det faglige kendskab til vilkårene på arbejdspladsen og ud fra personlige erfaringer også har mulighed for at bedømme det klima, man arbejder i.

Vi finder det væsentligt, at der skabes de bedste muligheder for, at arbejderen fortsat kan blive ingeniør via teknikum, og at uddannelsen hele tiden kan være à jour med udviklingen. Derfor vil venstre meget gerne medvirke ved gennemførelsen af det foreliggende forslag om statslån til den selvejende institution Københavns Teknikum.

Jeg vil gerne udtrykke det principielle ønske, at der med de foreslåede grundkøb vil være skabt så rigelige arealrammer, at vi ikke om 15-20 år igen vil være i den situation, at Københavns Teknikum har sprængt rammerne, og at en ny udflytning er påkrævet.

Den nærmere planlægning af de forskellige etaper i byggeriet kan naturligvis bedømmes senere, efterhånden som ansøgning foreligger om etableringen; men navnlig på baggrund af den redegørelse, som den højtærede økonomiminister har fremsat her i tinget den 19. januar, vil det sik-

kert have interesse i det udvalg — som jeg forstod det ærede medlem hr. Peter Jørgensen fra socialdemokratiet ønskede nedsat — at høre nærmere om, hvordan dette specielle projekt nærmere indpasses i planen for de kommende tre års anlægsarbejder. Jeg vil gerne i denne forbindelse spørge den højtærede undervisningsminister, med hvilke beløb for de kommende tre finansår planerne for udbygning af Københavns Teknikum indgår i den redegørelse, som den højtærede økonomiminister har afgivet her i tinget den 19. januar.

Med disse bemærkninger vil jeg anbefale lovforslaget til hurtig gennemførelse.

Fanger: Uddannelsen af teknikumingeniører har været inde i en rivende udvikling dels i de bestående teknika, dels i nye, og antallet af uddannede teknikumingeniører nærmer sig nu 1.000 pr. år. Men medens provinsen i de sidste 10 år har fået udvidelser og nybygninger for store millionbeløb, har København nærmest været underudviklet eller tilbagestående. Derfor får vi nu dette lovforslag om en fuldstændig fornyelse af Københavns Teknikum. Jeg anser en anerkendelse af købet af byggegrund for det samme som at give grønt lys for en fuldstændig udflytning til Ballerup-Måløv kommune, selv om takten i udbygningen selvfølgelig må rette sig efter arbejdskraftmulighederne fremefter. Derfor mener jeg, at vi sammen med dette lovforslag bør drøfte den fortsatte udvidelse af uddannelsen af teknikumingeniører, herunder adgangsbetingelserne, som nu er i støbeskeen, så man undgår den forholdsvis store dumpeprocent, man hidtil har haft.

Det konservative folkeparti ser med den største velvilje på en yderligere udbygning af denne uddannelse, som er en væsentlig forudsætning for vor fortsatte tekniske udvikling.

Axel Sørensen: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Svend Haugaard, er forhindret i at være til stede, skal jeg på det radikale venstres vegne anbefale det foreliggende lovforslag, der sagt i al korthed går ud på at sikre muligheden for erhvervelse af et jordareal i Ballerup-Måløv kommune med det formål at rejse et nyt teknikum for København og Sjælland der-

[Axel Sørensen.]

ude. Vi er ganske klar over nødvendigheden af, at man skaber plads for den store tilgang af studerende, der søger ingeniøruddannelse, og da Københavns Teknikum er for lille til at bestride denne uddannelse, mener vi, man må imødekomme ministerens ønske om en lov, som giver adgang til, at man så hurtigt som muligt kan erhverve det fornødne jordareal.

Det radikale venstre kan altså tiltræde, at dette sker ved, at man gennemfører det foreliggende lovforslag.

Morten Lange: Der er jo helt utvivlsomt overordentlig stor enighed bag ved dette lovforslag. Det er et nødvendigt og rimeligt lovforslag, idet det giver mulighed for, at vi får denne vigtige undervisning samlet i tidsvarende og rationelle bygninger, og med de arealer, man har tænkt at lægge det nye teknikum på, får det formodentlig også en fornuftig placering.

Det eneste, jeg har gjort mig tanker om i forbindelse med det foreliggende lovforslag, er, om de størrelser, man regner med, er rimelige. Jeg har forstået, at man i øjeblikket har et elevtal på omkring et par tusind stykker. Det kan være lidt svært at gøre op, hvor meget man skal veje hver enkelt elev med aspiranter og lignende; men ikke desto mindre, når man nu projekterer efter en udvidelse til ca. 3.000 elever, er det måske lidt småt som tiltag; men en from bemærkning om, at der måske er så store tilstødende arealer, at man kan udbygge, vil i denne forbindelse være nok til at tilfredsstille mig.

Stort andre reservationer har jeg ikke på nuværende tidspunkt. Lovforslaget egner sig særdeles fortrinligt til en udvalgsbehandling, så vi både kan få en nærmere orientering om, hvordan teknikumuddannelsen har udviklet sig, og om, hvorledes dette projekt mere detaljeret tænkes gennemført.

Bækgaard: Da vi i 1962 havde lovforslaget om teknika til behandling her i tinget, var mit parti velvilligt indstillet, og jeg kan med det samme sige, at det er vi fortsat.

Denne gang er det jo særlig Københavns Teknikums lokale- og arbejdsforhold, der

trænger sig på, og jeg er taknemlig for den gode redegørelse for problemerne, som den højtærede ministers fremsættelsestale giver. For mig at se er der gode grunde for, at der her — ved køb af arealer i Ballerup-Måløv kommune — skabes bedre arbejdsforhold for de mange teknikumstuderende.

I denne forbindelse kommer jeg til at tænke på den udflytning fra hovedstaden til provinsen, der vel især for industrivirksohedernes vedkommende finder sted i nogen grad, bl. a. på grund af, at det er lettere at få arbejdskraft i provinsen. Det får mig til at rejse det spørgsmål, om der kan være fare for, at den udvidelse, vi vel alle er enige om er nødvendig i øjeblikket, ad åre vanskeligt kan udnyttes på grund af dalende elevtal. Hvad mener den højtærede minister herom?

Med hensyn til den økonomiske side af lovforslaget kan mit parti gå ind for, at byggeriet afvikles over 5 år, men det kan måske blive vanskeligt at få byggeriet indpasset i andre offentlige bygningsforanstaltninger. Den højtærede minister har måske allerede snakket med den højtærede boligminister om disse forhold?

De uafhængige kan altså tilsige velvillig behandling, og vi vil stemme for lovforslaget ved tredje behandling.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Jeg er i den meget lykkelige situation at kunne sige tak for tilslutning fra alle sider.

Jeg skal ikke her ved første behandling komme ind på de enkeltheder, der er efterlyst; det ville ikke være i overensstemmelse med forretningsordenen, og det blev jo også sagt, at vi kunne drøfte dem nærmere i udvalget. Men jeg har hæftet mig ved, at det ærede medlem hr. Peter Jørgensen bad om — hvad jeg synes er særdeles rimeligt — en nærmere redegørelse for sammenhængen mellem udviklingen på dette felt og udviklingen inden for ingeniørakademifeltet.

Det ærede medlem hr. Enggaard spurgte, hvordan dette projekt kunne indpasses i 3 års planen, og om, hvilke beløb der ville blive tale om for de kommende år, og det ærede medlem ville gerne have besked derom i udvalget. Det kan vi udmærket drøfte i udvalget, men jeg tror, at hvis vi ikke skal bidrage til den almindelige forvirring, vil

[Undervisningsministeren.]

det nok være rigtigt, at dette emne drøftes i det udvalg, som vil blive nedsat med det formål at drøfte 3 års planen, som økonomiministerens lagde op til. Hvis vi begynder at sidde i de enkelte udvalg og drøfte disse spørgsmål, får vi netop ikke overblik. Men det er klart, at de skal behandles, jeg mener blot ikke i det udvalg, det her drejer sig om.

Det ærede medlem hr. Morten Lange spurgte, om der var plads til udbygning, og det er der, og dermed tror jeg jeg var i stand til at svare på den eneste tanke, det ærede medlem havde gjort sig i forbindelse med lovforslaget, således som det ærede medlem sagde.

Det ærede medlem hr. Bækgaard spurgte, om man kunne frygte, at vi ad åre kunne få et dalende elevtal på grund af udflytning fra byen. Det tror jeg i og for sig ikke, for det ærede medlem vil sikkert give mig ret i, at skulle vi have baseret vore læreanstalter på prognoser, der alene tog hensyn til, at der kan ske f. eks. en udflytning, ville vi være blevet ubehageligt overrasket, fordi der er en modsat tendens i retning af meget større forståelse for og større behov for uddannelse. Derfor skal der nok, selv om elevtallet blev mindre, blive fuldt ud brug for også denne læreanstalt i fremtiden. Men jeg takker for tilslutningen og vil gerne i udvalget give alle de ønskede oplysninger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Peter Jørgensen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod lærermangelen i folkeskolen.

(Lovforslaget (nr. 81) findes i tillæg A. sp. 1079, fremsættelsen i tidenden sp. 2337).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Dupont: Loven om foranstaltninger mod lærermangelen blev vedtaget og gennemført i 1962 og ved et cirkulære af 5. marts sat i værk. Loven, der i denne samling er til revision, har således virket i sit fulde omfang gennem 3 skoleår. Det skal dog bemærkes, at der allerede i 1961 var tale om et cirkulære, der henstillede til kommunerne at gennemføre besparelser i lærerkræfterne.

Loven er en bemyndigelseslov til undervisningsministeren og fremkom på grund af den akutte lærermangel, ligesom prognoserne på det tidspunkt tilsagde, at der i 1965 måtte være brug for 35.700 lærere, i 1970 ca. 39.500, i 1975 43.300 og 1980 48.300. Det er glædeligt, at den højtærede undervisningsminister er forsigtig i sine forudsigelser af behov og slutninger af, hvornår vi har bekæmpet lærermangelen.

Bemyndigelsesloven foreslås nu forlænget til 1970, og forslag til revision fremsættes i 1967-68. Jeg kan på min gruppes vegne anbefale dette, ligesom jeg anbefaler en hurtig behandling af lovforslaget.

Der er imidlertid grund til her i dag og ved et efterfølgende udvalgsarbejde at se lidt nøjere på lovens og cirkulærets bestemmelser. Trods gennemførelsen af den hårde rationering af lærerkræfterne er der fortsat en manko på 2.000 lærere, og det reelle lærertal for skoleåret 1964-65 opføres i forslagens bemærkninger til ca. 33.000, hvilket vil sige, at ikke mindre end 6.500 embeder læses ved overtimer eller er ubesatte på grund af indskrænkninger i undervisningsplaner, ligesom rationeringsbestemmelserne har nedsat behovet.

Dette resultat er nået gennem maksimumstal af 30 elever i klasserne, 24 i 8. og 9. klasser, og således at klasserne kun kan deles, når tallet overstiger de 30. Det viser en tendens, der ikke er god for gennemførelsen af en effektiv undervisning af eleverne. Foruden denne ordning er det gennemført, at der kun må være 6 lærerstillinger fra 1. til 7. skoleår; for 8. til 9. klasse kan oprettes 3 stillinger for 2 klasser og i realafdelingen indtil 4 stillinger for 3 klasser.

Gennem disse forholdsregler er opnået betydelige resultater i form af bedre fordeling af de uddannede lærere, således at de fjernest liggende landsdele har fået større andel i de uddannede lærerkræfter.